

Jak se píše fotografovi o fotografech

seriál
FOTOGRAFOVÉ
VALAŠSKA

Před třemi lety jsem začal psát do Deníku – přílohy z Valašska popularizační články o fotografech z tohoto regionu. Fotografové z Valašska – známí, méně známí a pro většinu lidí v regionu i hodně neznámí. O tak neznámých, že o nich není zmínka v archívech a informace mi neposkytnou ani lidé, kteří je třeba znali. Již nežijí. Ale kde se k informacím dostat? Fotografie v podobě v jaké již známe dnes tu je (byla) s námi pouhých 150 let. A já dnes, v počítačové době téměř neomezených informací a na internetu nejsem schopen zjistit téměř nic o lidech působících v oboru foto před 100 lety! Třeba na fotografii dnes již nestojícího domu č.p. 147 – na Horním Městě pod Maštaľskými je nápis: Vilém Šíma-fotograf. Kdo to byl, měl zde foto-atelier? Archiv nic nemá, starousedlíci z „Hornáku“ si vzpomínají na dům, ale ne na obyvatel a živnosti. Co teď, když má fotograf psát o fotografovi zde žijícím před pouhými 100 lety?

O fotografech (zvláště pokud je autor fotograf) se píše celkem dobře. Osobní zkušenost a znalost zde hraje velkou roli a usnadňuje psaní. Vždyť autor nastoupil jako fotografický tovaryš v roce 1975. Dá se říci, že chytíl vrchol zlaté éry tohoto oboru v jeho

klasické podobě. Tím se myslí fotografie zhotovované tradiční chemickou cestou na klasický film a fotopapír a vyvolávaný ve vývoje v temné komoře. Je zajímavé být na konci poslední epochy nějakého oboru a ani si neuvědomovat, že je to téměř jeho „labutí píseň“. A je krásné, že se v tomto oboru téměř před zánikem jeho „analogové“ verze stále vyučovalo stejně jako asi před 100 lety, používaly se stejné postupy a procesy. Prováděla se retuš na negativech, hlavně portrétech. Takže prosvětlovací pultík, matolein, do špičky jehly nabroušená tuha v krajonu –versatilce, vrásky a vady pleti zjemnit či odstranit. Obličejík jak dětská prdýlka... Až se mi nechce věřit, že tomu tak kdysi bylo. No, sice dnešní „fotošop“ a tisíce pluginů dokáží nemožné...

Ale zpět k tématu článku jak se píše fotografovi o fotografech. Celkem dobře, pokud je zná. Hůře, pokud o nich jen slyšel. No a těžce, pokud o nich není nikde zmínka a nikdo o nich nic neví. Je to ale i příležitost vzdát hold těm, co se zasloužili např. o dokumentaci osob, měst, krajiny. Možnost napsat o těch, kterých jsme si běžně nevšimli, ač žili souběžně s námi. O těch, kteří fotograficky „kolonizovali“ Valašsko. Ulrichs Vsetín a okolí, Šrůtek Valašské Meziříčí. Pak o těch, kteří působili ve zmíněné „zlaté době“ fotografie – mezi světovými válkami. Puszkailer, Pačák, Kopp aj.

Někdy jsou i ohlasy z řad příznivců nebo jejich rodiny. Někdy i napříč generacemi. Po škole nastupuji do průmyslového podniku – jak jinak než fotograf. Měl jsem tam i svého předchůdce, který byl v závodech od jeho založení. Takže článek. Pak jsem přešel do státní správy. Následovala doba soukromého podnikání. Fotograf, resp. podnikatel a „otec“ megalomanského projektu obřího fotoatelieru ve „středě“ Československa byla taková výzva, že jsem se tam nechal počátkem 90let zaměstnat. A zase je námět na článek. A fotografů a fotoatelierů, o kterých by se mělo ještě napsat je relativně hodně. O to horší to ale bude za dalších 100 let. To by se muselo psát skoro o každém...

Nejkrásnější je psát o těch „pionýrech“ ve fotografii. O těch, kteří se tahali po krajině s velkými deskovými přístroji, snímali na skleněné desky a na každý záběr si museli celou komoru vždy znovu sestavit. Bylo to úplně něco jiného než dnes, kdy snímek může vzniknout téměř jen silou naší myšlenky. Ano, dnes je premiéra snímků, kterými je zahlcován nejen internet, ale často i počítače novodobých „fotografů“. Ano, v uvozovkách. Dnes již fotograf jako druh neexistuje. Jmenuje se „zachycovač“ příběhů, je to často „sdíleč“ a je povětšinou hrdý a nesebekritický na výsledky své práce.

Ano, je to paradox dnešní doby – miliony snímků pořízených

všemi pro všechny. Využití pro osobní potěchu a připomenutí pěkných zážitků, pochluvení přáteli, široké veřejnosti. Proč ne? Budou z nich v budoucnu některé ve fotoarchívech, popsané a zařazené? Asi ne, zřejmě je jako jiné moderní technologie stihne osud a pomíjivost digitálního záznamu, který lidstvo možná nebude schopno dlouhodobě zakonzervovat a uchovat pro příští generace jeho reprodukovatelnost a čitelnost.

Vždyť dnes archívy postupují opačně. Snímky a dokumenty, které se před nedávnem digitalizovaly, se znovu převádí na starý dobrý „analogový“ film. Proč? Je to především velká trvanlivost a možnost dlouhodobého uchování na těchto z dnešního pohledu archaických archívních médiích. A trvanlivost je u nich v řádu mnoha staletí, samozřejmě za podmínky dobrého uložení.

Stále odbočuji od tématu. Ale jinak to asi nejde. Je to téma společné pro fotografy dřívější i současné. Musíme se na něj podívat z více pohledů. A to vlastní psaní je jen drobným výsledkem mravenčí badatelské práce. Je to psaní o lidech autorovi známých i neznámých. Je to psaní o lidech z Valašska. Je to celoživotní příběh, vtažený do dějů a mnohdy i osudů popisovaných. Je to také genius loci míst, kde tito lidé působili. Je to chtění, které bylo na svém počátku úkolem...

Milan Ošťádal, fotograf